

## تربیت جنسی کودک و نوجوان از منظر آیات و روایات

زیبا رودی<sup>۱</sup>

معصومه محسنی<sup>۲</sup>

راهبه محسنی<sup>۳</sup>

### چکیده

تربیت جنسی یعنی فرد در دوره‌های رشد کودکی، نوجوانی و جوانی به گونه‌ای پرورش یافته شود و آموزش ببیند که باجنسیت خود آشنا گردد و آن را بپذیرد؛ قدردان وجود خویش باشد و به آن افتخار کند، نقش مذکریا مؤنث بودن را از لحاظ اجتماعی یاد بگیرد. بر پایه آموزه‌های قرآن و روایات، این تربیت قبل از تولد در دوران کودکی پایه‌ریزی می‌گردد و محیط‌هایی چون خانواده و اجتماع بر آن تأثیرگذار است. مهمترین راهکارهای آن عبارت‌اند از: خدا باوری، ولایت‌مداری، معاد باوری، تهذیب نفس، تقویت شرم و حیا و تفریح سالم و آب هوا... است. این تحقیق با روش توصیفی، تحلیلی تدوین شده و به روش کتابخانه‌ای به جمع‌آوری مطالب پرداخته است که از سه بخش با عناوین: مباحث مقدماتی، عوامل مؤثر و راهکارهای مؤثر در تربیت جنسی تشکیل شده، دست آورد این پژوهش اثبات کارایی آموزه‌های اسلامی در حل مشکلات انحراف جنسی است بنابراین جا دارد که خانواده‌ها و نهادهای فرهنگی جامعه با بکارگیری این آموزه‌ها به تربیت جنسی نسل جدید پردازد.

**واژگان کلیدی:** تربیت جنسی، کودک، انحراف جنسی، شرم و حیا.

۱. مدرس جامعه المصطفی علیه‌السلام العالمیه خراسان

۲. پژوهشگر مباحث زن و خانواده جامعه المصطفی علیه‌السلام العالمیه خراسان

۳. پژوهشگر مباحث زن و خانواده جامعه المصطفی علیه‌السلام العالمیه خراسان

## مقدمه

یکی از دغدغه‌های امروزی، تربیت جنسی صحیح کودکان و نوجوانان است، با شرایط نامناسبی که در جامعه بوجود آمده است مانند: تلقی ناپسند از مفهوم جنسی، بلوغ زودرس، انحرافات جنسی در بین نوجوانان و جوانان شایع شده و این به جهت بی‌توجهی در آموزش جنسی صحیح به کودکان و نوجوانان، عدم مدیریت فضای مجازی و پخش سریال‌های نامناسب است. که توجه بیشتر والدین را در زمینه تربیت جنسی صحیح فرزندان می‌طلبد. در آموزه‌های اسلام به ابعاد مختلف تربیت پرداخته و برای تربیت جنسی اهمیت زیادی قائل شده است. آیات و روایات نیز بر هدایت درست این گزینه تأکید دارد.

گزینه جنسی یکی از تمایلات طبیعی انسان است، همانطوری که دیگر استعدادها، نیاز به تربیت سالم و شکوفاشدن دارند؛ تربیت جنسی نیز یکی از نیازهای فزیولوژیکی انسانها است که باید در مسیر صحیح و مورد توجه والدین و مربیان قرار گیرد. نگاه افراطی و تفریطی هم باعث سرکوب شدن این گزینه می‌شود و ممکن است انسان به‌ویژه نوجوانان و جوانان را به انحراف بکشاند. از آنجایی که اسلام در این رابطه اهمیت زیادی قائل است همه روش‌ها را در هر مقطع از سنی ارائه کرده است.

امروزه نداشتن جهان بینی درست و فقدان نظام تربیتی مبتنی برنظر اسلام و داشتن دیدگاه صرفاً مادی به تربیت جنسی و غفلت از جنبه روحی و معنوی باعث شده که بشر در این بحران همچنان غوطه ور بماند و به علت مهم جلوه ندادن مسئله تربیت جنسی یا حتی زشت نشان دادن آن، متأسفانه نوجوانان و جوانان جامعه به انحراف کشیده شوند.

در زمینه تربیت جنسی کتاب‌ها و مقالات بسیار نوشته شده که بیشتر از جنبه روانشناسی مورد توجه قرار گرفته است. به عنوان نمونه: فقیهی درکتاب، مبانی، اصول و روش‌ها از منظر قرآن و احادیث، محتوای این کتاب بیان‌کننده تربیت



جنسی از دوره کودکی تا جوانی، روش و اصول تربیت قبل ازدواج و بعد از ازدواج را شامل می‌شود اما دوره سنی مشخصی را کار نکرده است.

اعرافی در کتاب؛ تربیت با رویکرد فقهی کودک، نویسنده در فصل پنجم اشاره‌ای به مطالبی درباره تربیت جنسی کودک و احکام آن کرده است.

ثابت در کتاب تربیت جنسی در اسلام، در این کتاب سعی شده به عوامل انحراف جنسی، اصول، مبانی و روش تربیتی جنسی بصورت ترکیبی از دیدگاه اسلام و غرب بپردازد، ولی محدوده سنی مد نظر گرفته نشده است.

## ۱- تعاریف

### ۱-۱- تربیت جنسی

تعاریف‌های فراوانی برای تربیت جنسی ارائه شده است از جمله: تعریفی که

اعرافی دارد:

«تربیت جنسی عبارت است از فرآیند یاری‌رسانی به متربی، برای جهت‌گیری مناسب‌گریزه جنسی و جلوگیری از انحرافات آن در دوره پس از بلوغ. روشن است که واژه «جنسی» در عبارت «تربیت جنسی» ناظر به جنسیت فرزند نیست و به پرورش و رشد‌گریزه جنسی نظر دارد؛ به گونه‌ای که از انحرافات جنسی در دوره بعد از بلوغ، جلوگیری کند. هم‌چنین در این تعریف «تربیت جنسی» از «اخلاق جنسی» جدا شده است؛ زیرا اولی به دگرسازی و دومی به خودسازی در کنترل و هدایت امیال جنسی اختصاص دارد» (اعرافی و موسی ۱۳۹۵: ۱۳۹).

«تربیت جنسی، این است که زمینه‌ها و عواملی که مربوط به مسائل جنسی است، طوری فراهم شود که استعدادها و شخصیت در جهت با کمال اختیاری فرد، شکوفا شود و او را برای رسیدن به کمال مطلوب، یاری نماید» (همان: ۸۰).

تربیت درست، انسان را بسوی رشد، کمال و انسانیت هدایت می‌کند. از آن جمله تربیت جنسی که در اسلام تأکید شده و در زندگی دنیوی و اخروی انسان

اثرگذار است و بی توجهی به آن، مشکلاتی را فرا روی کودکان و نوجوانان قرار می‌دهد.

قرآن می‌فرماید: (وَالَّذِينَ هُمْ يُفْرُوهُمْ حَافِظُونَ) (مؤمنون/۵). و آنان که شرمگاه خود را نگه می‌دارند. حفظ حیا و فروج نه تنها برای مؤمنان بلکه لازمه زندگی همه انسانها است. در تفسیر این آیه آمده است: مؤمنان افرادی هستند پاکدامن که با عفت کامل از هرگونه آلودگی جنسی پرهیزکاری می‌کنند؛ چون آنها زشتی گناه را درک کرده‌اند (مکارم شیرازی، ۱۳۹۰: ۲۴۲/۳).

در حقیقت اسلام قائل به سرکوب کردن غریزه جنسی نیست و توصیه‌هایی برای تربیت صحیح آن ارائه داده است و انسان است که با انتخاب راه درست به قله‌های معرفت و آرامش که همان هدف خداوند است می‌رسد.

### ۲-۱- دوران پیش دبستانی

این دوره از سنین ۳-۶ سالگی را در بر می‌گیرد. در این دوره کودک بسیاری از بایدها را از طریق امر و نهی والدین یاد می‌گیرد و خود را به ارزشها مقید می‌کند؛ زیرا کودک در این سن با والدین همجنس خود همانند سازی می‌کند و گفته می‌شود که مهربانی و محبت والدین این عمل را تشدید می‌کند (حافظ ثابت، ۱۳۸۵).

### ۳-۱- دوران دبستان (۷-۱۲)

چون کودک در این دوران به مدرسه قدم می‌گذارد و محیط وسیع تر و افراد بیشتری را تجربه می‌کند، دوران مهمی است. کودکان در این دوران علاوه بر والدین، به معلمان و دوستان هم سن خود نیز وابستگی پیدا می‌کنند و از آنان نیز تأثیر می‌پذیرند. باتوجه به اینکه این دوران معمولا دوران پیش از بلوغ است، تلاش مدرسه، معلمان و والدین باید هماهنگ و مرتبط باشد. تا آمادگی لازم را کسب



کنند و یک سری از اطلاعات مورد نیاز را منتقل کند از جمله: احکام وضو و غسل و تیمم و نماز و... (همان/۷۹).

## ۱-۴- دوران نوجوانی و جوانی

نوجوانی یا مرحله بلوغ تا ازدواج است.

«نوجوانان در این سنین نه از مزایای کودکی برخوردارند و نه از امتیازات بزرگسالی. تصور می‌کنند که همه چیز را می‌دانند، اما چیزی زیاد نمی‌دانند. در رؤیا و تخیل زندگی می‌کنند، اما با واقعیت رو برو هستند. برای دستیابی به هویت و رسیدن به استقلال تلاش می‌کنند» (حسینی زاده، ۹۲).

دشوارترین دوران حیات انسان از جهت تربیتی، دوره نوجوانی است. این دوره که حدود سنی ۱۸-۱۲ سال را در برمی‌گیرد و بیشترین مشکلات تربیتی در این دوره پیش می‌آید اغلب در این دوره است که فرزندان یا از دست می‌روند یا در مسیر سعادت گام می‌نهند.

این دوره مرحله انتقال از دوران کودکی به نوجوانی و بزرگسالی است. نوجوان از یک سو در حال هجرت از وابستگی‌های دوران کودکی است؛ از سوی دیگر توانایی لازم برای حل بسیاری از مسائل زندگی را ندارد و همین نوسان فکری و روانی آرامش روحی او را می‌گیرد.

با اندک دقت می‌توان دریافت که در دوران نوجوانی چه طوفانی به پاست؛ از یک سو انگیزه‌های غریزی و عاطفی هر لحظه او را به سوی می‌کشند و تعادل روانی او را بهم می‌زند؛ از سوی دیگر، انواع تردیدها و دودلی‌ها او را با بلا تکلیفی درد آوری رو برو می‌سازد. علاوه بر این، او نسبت به آینده خود نگران است و نمی‌داند چه سرنوشتی در پیش‌رو دارد؛ همین نگرانی از آینده نیز برفشارهای درونی او می‌افزاید» (سادات، ۱۳۸۳: ۱۹-۲۰). اگر در این زمینه توجه صورت نگیرد، ممکن است نوجوانان گرفتار بعضی مشکلات از جمله انحراف جنسی شود،

برای سپری نمودن این دوران بحرانی نیاز به توجه و محبت بیشتر والدین دارد. از طرفی هم ارتباطش با افراد دیگر روز به روز گسترده می‌شود و با اندک غفلت، اتفاق ناگواری ممکن است فراروی وی قرار گیرد و افراد ناسالم را به عنوان الگو انتخاب کند که متأسفانه برخی از والدین فکر می‌کنند فقط کودکان نیاز به محبت دارند و هر چه بزرگتر شد نیازش به محبت کمتر می‌شود. گاهی با آمدن فرزند دوم یا سوم توجه والدین نسبت به فرزند بزرگتر کمتر می‌شود، تفاوت قائل شدن و توجه نکردن نوجوان را عقده‌ای بار می‌آورد، ممکن است راهی ناسالم را پیشه کند. اینها تجربه‌هایی است که در جامعه شاهد آن هستیم، لذا والدین نباید تربیت فرزند را به دیگران واگذار کنند و انتظار نداشته باشند با رفتن به مدرسه تربیت وی مربوط به معلم و مدیر می‌شود، درست است که مدرسه نقش دارد ولی اساس تربیت از خانواده شروع می‌شود.

این مرحله آماده کردن شخصیت نوجوان است تا در آینده شخصی رشد یافته و فعال جامعه بزرگ به شمار آید، همان‌طوری که همه تربیت‌ها مراحل دارد تربیت جنسی هم مراحلی دارد که باید طی کرد. تربیت آن از کودکی شروع تا نوجوانی و جوانی متفاوت است. کسی موفق است که این مرحله را در کودکی به تدریج رعایت و به فرزندانش آموزش داده باشد، تا در جوانی دچار انحراف جنسی نشود. (رضایی، ۱۳۸۴: ۳۷).

همانگونه که شاهد هستیم هرچند تکنولوژی بیشتر می‌شود، روش‌های تربیتی هم پیچیده‌تر و راه‌های انحراف هم فراهم‌تر می‌شود. بنابراین باید چاره‌ای اندیشید و خود را در برابر حوادث مسلح‌تر کرد. عواملی که باعث می‌شود جوانان و نوجوانان به انحراف کشیده شود از همان دوران کودکی سرچشمه می‌گیرد. علل زیادی در انحراف جنسی نقش دارند. در اینجا به چند مورد به‌طور خلاصه اشاره می‌کنیم.

## ۱-۵- دوران بزرگسالی

در این دوران فرد از هر جهت کامل شده، اکثراً شامل کسانی می‌شود که تشکل خانواده داده، تربیت جنسی شکل واقعی خود را نشان می‌دهد، اگر دوران کودکی، نوجوانی، جوانی را درست گذارنده باشد، اینجا زندگی آرام و خوشبختی دارد. اگر دوران سپری شده را به شکل صحیح پشت سر نگذارده باشد ممکن است درگیر مسائلی شود، در واقع کودکی دوران پیشگیری است و در بزرگسالی درمان را در بر می‌گیرد (بجنوردی، ۱۶۲).

### ۲- عوامل مؤثر در تربیتی جنسی

محیط یکی از عوامل مهم است که در تربیت انسان نقش دارد و به دو گونه است، محیط خانواده و اجتماع، فضای سازی این مکان‌ها دست خود انسان می‌باشد که چگونه محیط را برای زندگی و تربیتشان انتخاب کند. در جایی که زندگی می‌کند خواسته یا ناخواسته تحت تأثیر محیط قرار می‌گیرد لذا سعی والدین در این باشد که محیط را از هرگونه نابهنجاری‌های روحی و جسمی دور نگهدارند و برای تربیت فرزندان محیط سالم ایجاد کرده و تربیت الهی را در پیش بگیرند.

#### ۲-۱- خانواده

نقش پدر و مادر در تربیت جنسی فرزندان بسیار مهم و حیاتی است، از هر لحاظ باید مواظب رفتار و کردار خودشان باشند و صحبت‌هایی که بین والدین رد و بدل می‌شود سنجیده، در حد فهم کودک باشد پس بهتر است که انسان همیشه متوجه رفتارهایش باشد به خصوص موقع حضور فرزندان از شوخی‌های نامناسب پرهیز کنند. همچنین بین خواهر و برادرها نباید صحبت‌هایی صورت گیرد که باعث تحریک نوجوان شود و یا فیلم‌هایی که مسائل احساسی دارد دیده شود. نکته‌های زیاد در رابطه با نقش خانواده وجود دارد که یاد آور نمی‌شویم و تنها چند نمونه از عوامل تأثیر گذار را بیان می‌کنیم.

به عنوان مثال: از ایجاد فضای تحریک کننده جنسی در مقابل کودک جدا خودداری شود به حسب سن و سال کودک یا نوجوان در رابطه به مسائل جنسیمعلومات لازم و کافی ارائه داده شود (فقیهی، ۱۳۸۷: ۱۳۹).

امام سجاده علیه السلام می فرماید:

«أَمَا حَقٌّ وَلَدِكَ فَإِنْ تَعَلَّمَ أَنَّهُ مِنْكَ وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِخَيْرِهِ وَ شَرِّهِ وَ أَنْكَ مُسْتَوْوَلٌ عَمَّا وَ لَيْتَهُ بِهِ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمَعُونَةَ لَهُ عَلَى طَاعَتِهِ فَاعْمَلْ فِي أَمْرِهِ عَمَلٌ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُتَابٌ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ مُعَاقِبٌ عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْهِ» اما حق فرزندت این است که بدانی: او از تو و در زندگی دنیا و آخرت وابسته به توست و تو در سرپرستی او مسئول حسن تربیت، و راهنمایش بر خدای عزوجل، کمک بر طاعت و فرمانبرداری خدا هستی، پس در مورد او چنان عمل کن، که خود را در مقابل نیکی به او مأجور، در مقابل بدی به او معذب معاقب بدانی. (سپهری، ۱۴۰: ۱۳۷۶)

این سخنان دلالت بر وجوب وظیفه والدین نسبت به فرزندان می کند.

بر اساس این فراز از رساله حقوق امام سجاده علیه السلام یکی از تربیت های مهم و حیاتی تربیت جنسی است که والدین قبل از بلوغ باید اقداماتی انجام دهند و آنرا در مسیر درست هدایت کنند (همان، ۱۲). موارد زیادی در این رابطه وجود دارد که در اینجا به برخی آنها اشاره می کنیم.

## ۲-۱-۱- دوری از آمیزش در نزد کودک

یکی از راه های پیشگیری، پنهان داشتن روابط زناشویی از کودکان است، از این مطلب به درستی فهمیده می شود که در سن نوجوانی یقیناً تأثیرگذار است و باید این روابط در خلوت و دور از چشم دید هر فردی انجام شود. رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله می فرماید:



«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا غَشِيَ امْرَأَتَهُ وَ فِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَقِظٌ يَرَاهُمَا وَ يَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَ نَفْسُهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً وَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع إِذَا أَرَادَ أَنْ يَغْشَى أَهْلَهُ أَغْلَقَ الْبَابَ وَ أَرْخَى السُّتُورَ وَ أَخْرَجَ الْخَدَمَاءَ. امام صادق عليه السلام می‌فرماید که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: قسم به آنکه نفس بدست اوست، همانا اگر مردی با زنش درحالی مجامعت کند که کودکی در خانه، بیدار باشد و آن دو رامی‌بیند کلام و نفسشان را می‌شنود، آن کودک هرگز رستگار نخواهد شد؛ اگر پسر باشد، زناکننده اگر دختر باشد، زنا شونده می‌شود ( کلینی، ۱۴۰۷: ۵، ۵۰۰).

امام سجاده علیه السلام زمانی که می‌خواست با اهلش خلوت کند، در را می‌بست و پرده‌ها را می‌انداخت خادم‌ها را بیرون می‌فرستاد. در روایت دیگر آمده است:

«أحمد بن الحسن بن الخليل قال حدثنا محمد بن إسماعيل بن الوليد بن مروان عن النعمان بن يعلى عن جابر قال قال أبو جعفر محمد الباقر عليه السلام إيتاك والجماع حيث يراک صبيّ يحسن أن يصف حالک قلت يا ابن رسول الله کراهة النبیغة قال لا، فإنک ان رزقت ولداً کان شهرةً و علماً فی الفسق والفجور؛ امام صادق عليه السلام فرمود: از مجامعت در جایی که کودکی تو را می‌بیند و می‌تواند رفتار را درک کند و توصیف کند، پرهیز کن! (راوی می‌گوید به امام صادق) عرض کردم: یا بن رسول الله! کراهت شنيع دارد؟ فرمود: نه؛ پس همانا اگر از این مجامعت، صاحب فرزندی شدی، در فسق و فجور، شهرت آشکار خواهد داشت» (بروجردی، ۱۳۸۶؟: ۲۵/۴۳۸).

روایت دیگر، روایت ابی بصیر است:

۱. درباره حسین بن بسطام بن سایور و برادرش عبدالله بن بسطام بن سایور، خلف بن احمر و محمد بن محمد بن مروان توصیفی وارد نشده است و سند حدیث رابا ضعف مواجه می‌سازد.

و قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: إِيَّاكَ أَنْ تُجَامِعَ أَهْلَكَ وَ صَبِيٌّ يُنْظَرُ إِلَيْكَ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَرِهَ ذَلِكَ أَشَدَّ كَرَاهِيَةً. امام صادق عليه السلام فرمود: از مجامعت با اهل در حالی که کودکی نگاه می‌کند، بپرهیز، همانا رسول الله صلی الله علیه و آله نسبت به این امر، کراهت بسیار شدید داشتند؛ (حرعاملی، ۱۴۱۴: ۱۲۵/۷).

نتیجه‌ای که از این بحث بدست می‌آید تأثیرات منفی آن در دوران جوانی است اگر به این مسئله در دوران کودکی دقت نشود، در زمان جوانی بروز خواهد کرد همانطور که در روایت بیان شده است (فقیهی، ۱۳۸۷: ۳۴).

## ۲-۱-۲- لمس کردن و بوسیدن

در اسلام تأکید شده که از بوسیدن دختران از سن ۶ سالگی به بعد توسط مرد نامحرم جلوگیری شود. امام صادق عليه السلام می‌فرماید:

«هرگاه دختر بچه آزاد (غیرکنیز) به سن ۶ سالگی رسید نیکو نیست او را ببوسید» (حرعاملی، ۱۴۱۴: ۲۳۰/۲).

روشن است که منظور امام نهی از بوسیدن بیگانگان است نه محرمان چون پدر، مادر، برادر و عمو... که اشکال ندارد (فقیهی، ۱۳۸۷: ۱۳۴). روایت دیگری - فرماید:

«مُبَاشَرَةَ الْمَرْأَةِ إِذَا بَلَغَتْ سِتَّ سِنِينَ شَعْبَةَ مِنَ الزَّوْنِ».

از روایت اینگونه می‌توان برداشت کرد که از سن شش سالگی است که کودک نسبت به بدن خود حساس شده و ممکن است تماس بدنی موجب تحریک بدنی او شود. از این رو لازم است راهی جلوگیری از انحرافات جنسی فرزند، از سن شش سالگی و برخی از کارهایی که مستلزم ارتباط بدنی است، همچون استحمام فرزند، دوری شود و فرزند را به گونه‌ای از سنین پنج سالگی آموزش داد که در سن شش سالگی خودش بتواند استحمام کند (افشاری، ۱۳۹۴: ۸۴). بوسیدن دختران از شش سالگی و پسران از هفت سالگی توسط نامحرمان، در روایت‌ها منع

شده است. آنچه در این میان لازم است انجام شود، تربیت کودک برای این امر است که باید نسبت به بدن خودش احساس مالکیت کند؛ بگونه‌ای که لازم نباشد خانواده، دیگران را از بوسیدن او منع کند این امر لازمه تربیت کودک و توجه به مالکیت بدن خود است؛ مالکیتی که او باید در تربیت جنسی با کمک دیگران بدان برسد.

روایت نیز همین را بیان می‌کند:

«إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا يُقْبَلُهَا الْعُلَامُ وَالْعُلَامُ لَا يُقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا جَارَ سَبْعَ سِنِينَ» چون دختر شش ساله شد، او را نبوس و پسر چون سنش از هفت سالگی گذشت، زنی او را نبوسد ( صدوق، ۱۳۶۲: ۴۳۷).

### ۲-۱-۳- جداسازی بستر خواب کودکان

یکی از روش‌های مراقبتی در تربیت جنسی، که در روایات به آن تأکید شده جداسازی بستر کودکان از والدین است که در فقه هم به آن اشاره شده است. در صحیح‌ه عبدالله بن میمون آمده است:

«وَعَنْهُ عَنِ آبَائِهِ: قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصَّبِيُّ وَالصَّبِيَّةُ وَالصَّبِيَّةُ وَالصَّبِيَّةُ يُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ سِنِينَ؛ پیامبر اکرم ﷺ فرمود: باید بستر دو پسر و دو دختر، و پسر و دختر در ده سالگی جدا شود» (طبرسی، ۱۳۷۰: ۲۲۳)

عبارت «يُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ» جمله خبریه در مقام انشاء است و بر وجوب دلالت می‌کند. پیامبر اکرم ﷺ با صراحت به جداسازی بستر دختران از هم و پسران از هم و نیز دختر و پسر، از ده سالگی امر کرده‌اند. این مضمون در روایتی ضعیف‌السند

نیز دیده می‌شود. در کتاب عمامه جداسازی بستر کودکان، پس از ده سالگی مورد توجه بوده است؛ از جمله اینکه از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده است که فرمودند:

«نماز را در ۷ سالگی به فرزندان، آموزش دهید و در ده سالگی به علت انجام ندادن نماز بزیند رختخواب آنان را جدا کنید» (فقیهی، ۱۳۸۷: ۱۶۲).

جداسازی بستر کودک ده ساله از بستر بانوان، در این رابطه روایت زیاد داریم از جمله:

«عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: يُفْرَقُ بَيْنَ الْغُلَمَانِ وَالنِّسَاءِ فِي الْمَضَاجِعِ إِذَا بَلَغُوا عَشْرَ سِنِينَ» امام صادق عليه السلام فرمود: بین پسرها و زنان، وقتی به سن ده سالگی رسیدند در بستر، جدایی انداخته می‌شود (کلینی، ۱۴۰۷: ۷۴/۶).

از این روایات بدست می‌آید که وقتی برای کودکان تأکید شده که در سن ده سالگی باید بستر فرزندان چه دختر چه پسر از والدین جدا شود، یقیناً در سن نوجوانی بوجه احسن صدق می‌کند که بستر و اتاق نوجوانان باید از والدین جدا شود.

در مرفوعه‌های دیگر، حکم جداسازی، از شش سالگی کودکان بیان شده است:

«رُوي أَنَّهُ يُفْرَقُ بَيْنَ الصَّبِيَّانِ فِي الْمَضَاجِعِ لِسِتِّ سِنِينَ» (صدوق، ۱۴۱۳: ۴۳۶/۳).

## ۲-۱-۴- مدیریت استفاده از فضای مجازی

عصر حاضر عصر رسانه و فضای مجازی است که توجه همه را جلب کرده، در دسترس همگی قرار گرفته در هر لحظه خطرش انسانها را تهدید می‌کند. در صورت تسلط داشتن بر برنامه‌های مفید و مضر آن و استفاده صحیح از رسانه و فضای مجازی مفید واقع می‌شود. بی برنامه بودن و عدم مدیریت، دیدن فیلم‌های

مبتذل یا صحنه‌های دیگر به خصوص در حضور نوجوان توسط والدین خود زمینه ساز انحرافات است. امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«قَوَامُ الْعَيْشِ حُسْنُ التَّقْدِيرِ وَ مَلَائِكَةُ حُسْنِ التَّدْبِيرِ» «پایداری زندگی به برنامه‌ریزی

درست و وسیله رسیدن به آن، مدیریت صحیح است ( واسطی، ۱۳۷۶: ۳۷۰/۱)

در واقع همه کارهای دنیا بستگی دارد به مدیریت اگر مدیریت نشود آخر راه همین است که انسان را از حقیقت دور کرده و دچار خطا و اشتباه می‌کند، همچنین مدیریت فضای مجازی هم ارتباط زیاد دارد در انحراف جنسی و هدایت آنها ( فقیهی، ۱۳۸۷: ۴۶).

### ۳- راهکارهای مؤثر در تربیت جنسی

#### ۳-۱- تهذیب نفس

یکی از راههای تربیت جنسی، تهذیب نفس است که باید مورد توجه قرار گیرد در غیر این صورت، نفس لوامه بر انسان مسلط خواهد شد. به عنوان نمونه به چند مورد از راههای تهذیب نفس اشاره می‌کنیم.

#### ۳-۱-۱- تقویت شرم و حیا

حیا عبارت است از گرفتگی نفس از زشتی‌ها و این از خصایص انسان است... و در بچه‌ها اولین چیزی که از قوه فهم آنان آشکار می‌شود، حیا است و خدا آنرا در انسان قرار داده تا کناره‌گیری کند از زشتی‌هایی که نفس، انسان را بسوی آن می‌کشاند، مانند حیوان نشود، حیا مرکب از ترس و عفت است.

یکی از جنبه‌های ملموس سبک زندگی اسلامی، نحوه تعامل اعضای جامعه اسلامی با یکدیگر و رعایت حریم بین زن و مرد نامحرم در خانواده و جامعه است (همان، ۲۷۵).

اسلام یک شیوه و الگویی برای حیا ارائه نموده است. این الگو از بیان مؤکد توصیه‌هایی در باب چگونگی تربیت جنسی در خانواده که دارای ابعاد گسترده‌ای

است، آغاز و با بیان شیوه‌های تعامل زن و مرد نامحرم با یکدیگر در اجتماع توصیه به پرهیز از ایجاد زمینه تحریک و تهییج جنسی در جامعه خاتمه می‌یابد.

(وَ الْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ) (احزاب/۳۵). مردانی که دامان خود را از آلودگی و بی‌عفتی حفظ می‌کنند و زنانی که عفیف و پاکند (طاهر پور، ۱۳۸۹: ۷۷). پرورش حیا در این سن با توجه به خصوصیات گفته شده بسیار حیاتی است. کودک در این سن باید با ناحیه خصوصی خود آشنا شود و یاد بگیرد که در مقابل خواست دیگران مبنی بر نشان دادن این نقاط مقاومت کند بهترین زمان پرورش حیا همین سنین است و نقش پدر و مادر در این‌باره اساسی است. این کار با پوشیدگی والدین به خصوص مادر، و گفتگوی کودکانه در این رابطه قابل انجام است. باید دانست که سهل‌انگاری در این سنین تبعات بدی را در آینده به خصوص زمان بلوغ خواهد داشت (همان، ۷۸).

کار پرورش حیا امری مداوم است و باید متناسب با سن تکامل یابد. خداوند متعال می‌فرماید:

(فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) (قصص/۲۵). دختر شعیب در هنگام راه رفتن بسیار با حیا در برابر دیگران در خارج از منزل رفتار می‌کرد.

تحقیقات نشان می‌دهد که تمایز جنسی کودکان در سن ۳ سالگی شروع می‌شود (فقیهی، ۱۳۸۷: ۱۰۹). پس نباید در این سنین در نزد کودکان اعمالی مانند نزدیکی کردن باهمسر، برهنگی تن والدین و کودکان ... که پرورش حیا را متأثر می‌سازد انجام داد (شریف پور، ۱۳۸۹: ۷۶).

عفت، یعنی نگهداشتن نفس از چیزهای حرام یا چیزی که شایسته نفس نیست (همان، ۳۰۵). شهید مطهری در تعریف عفاف می‌گوید:



«عفت حالت نفسانی است به معنی رام بودن قوه شهوت و تحت حکومت عقل و ایمان در آمدن، یعنی تحت تأثیر قوه شهوانی نبودن» (مطهری، بی تا: ۱۵۰).

قرآن مجید راه مقابله با انحراف جنسی را در صورت فراهم نبودن زمینه ازدواج، اصل عفت پیشگیری یا خویشتن داری در امور جنسی می داند و می فرماید:

(وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) (نور/۳۳).  
 که وسیله ازدواج ندارد باید عفت پیشه کنند، تا خداوند آنان را به فضلش بی نیاز کند.

در جای دیگر می فرماید: (وَالَّذِينَ هُمْ لِأُفْرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) (مؤمن/۵).

بر این اساس اسلام افرادی را که پاک دامنی پیشه کردند و از امتحان بزرگ الهی پیروز و سربلند شدند در رأس آنان حضرت یوسف می داند که در سخت ترین شرایط خود را از آتش شهوت حفظ کرد (فقیهی، ۱۳۸۷: ۲۰۷).

همچنین در کلمات قصار رسول خدا ﷺ آمده است:

«ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَوْنُهُمْ: الْمَجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الْمَكَاتِبُ الَّتِي يَرِيدُ الْأَدَاءَ وَ النَّكَاحُ الَّتِي يَرِيدُ الْعِفَافَ.» سه کسند که یاری آنها بر خدا لازم است آن که در راه خدا جهاد کند و بنده ای که برای آزادی خود قرارداد بسته و می - خواهد قیمت آن را بپردازد و کسی که به منظور عفت زن می گیرد (پاینده، ۱۳۸۲: ۴۰۱).

این نشان دهنده اهمیت حیا است که بارها تأکید شده است. باید جوان عفت پیشه کند تا از شر خطرات انحراف جنسی در امان بماند. خداوند متعال وعده داده به عفت پیشگان که همیشه یار او است، در واقع هر که به خاطر خدا گناهی را ترک کند یقیناً پاداش دارد و در جای دیگر منقول است از آن حضرت که فرموده:

هیچ عبادتی نیست که افضل باشد از عفت بطن و فرج که شکم و فرج را از

حرام نگاه دار»

### ۳-۱-۲- تقویت اراده

انسان قدرت انتخاب دارد اما اگر دل آنچنان سنگ و تاریک شد که در هیچ تراوش رحمت و برکتی از درون شیارها شکاف‌های این روح حاصل و نمودار نشد، این دل آزاد دیگر سخت شده و انعطاف پذیر نیست و نمی‌تواند تصمیم بگیرد: (و... إِنَّ مِنَ الْجِبَارَةِ لِمَا يُتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لِمَا يَشَقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ...) (بقره/۷۴). چه آنکه پاره سنگ‌ها، نهرها می‌جوشد و برخی دیگر سنگ‌ها بشکافتد و از آن آبی جاری گردد (یوسفی، ۱۴۰۰: ۲۱۰).

این قدرت آزادی را مانند همان قدرت آگاهی حفظ کرد و بعد رشد داد. بیان شد که خداوند متعال انسان را آفریده است انسان می‌تواند آگاه شود با اراده خود را نجات دهد و آنرا تقویت کند (همان، ۲۱۰).

یک سلسله از برنامه‌های عملی اسلام برای تقویت اراده است؛ یعنی یکی از آثارش تقویت اراده است، برای مثال یکی از آثار روزه تقویت اراده است؛ نماز صبح و بلکه همه نمازها از یک جهت اراده انسان را تقویت می‌کند؛ مسلمان متعهد که به موقع وظیفه خود را انجام می‌دهد و صبح از خواب بیدار می‌شود تا نمازش را بخواند، یا حتی پول خرج کردن‌ها و انفاق کردن‌ها، خود سازی است، بدین معنا که آدمی اراده‌اش را قوی و خود را مهار می‌کند. چنین فردی خود را رها نمی‌کند تا تحت تأثیر مطالع، هوس‌ها، راحت طلبی‌ها، تنبلی‌ها و عیش عشرت طلبی از این قبیل مسائل واقع شود و اسیر آنها گردد. برای آنکه اراده از دست نرود به ثمر برسد باید از آن چیزهایی که آن را زبون می‌سازد اجتناب ورزید و با آن‌ها مبارزه کرد، که این خود اصول تربیتی دیگری را مطرح می‌کند (باهنر، ۱۳۸۷: ۷۴-۷۵).

### ۳-۲- رشد عقلی



یکی از ابعاد تربیت، پرورش بعد عقلانی است. مکاتب تربیتی هر یک با روش خاص خود به بیان اهمیت این بُعد از تربیت پرداخته‌اند. که در اینجا از دیدگاه اسلام اشاره می‌کنیم.

در نظام تربیتی اسلام عقل و پرورش عقلی از اهمیت ویژه برخوردار است. آیات قرآن کریم در این رابطه می‌فرماید:

(وَ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ) (ملک/۱۰). اگر می‌شنیدیم و یا تعقل می‌کردیم در زمره دوزخیان نبودیم).

اصولا اگر انسان فاقد عقل باشد، موضوع تکلیف برای وی منتفی است و هر آن که عقل را زیر پا گذارد، از هدایت وحی و سعادت جاودان محروم است، چنانچه قرآن از قول دوزخیان نقل می‌کند (رحیمیان و رهبر، ۱۰۶:۱۳۸۶). آیه بالا اشاره به اظهار پشیمانی دوزخیان دارد، در عدم هدایت جنسی هم فرد مسئول است و باید جوابگو باشد، چرا که خداوند عقل را برای تعقل و انتخاب راه درست داده است.

### ۳-۳- آموزش جنسی

یکی از مسائل مهم که باید والدین، مربیان و نوجوانان به آن توجه کنند این است که براساس نیاز سن، معلومات درست در رابطه به مسائل جنسی را حاصل نمایند. طبیعت انسان طوری است که به دنبال کشف مجهول هستند. لذا لازم است پدر و مادرها آگاهی لازم و به موقع را به فرزندان ارائه دهند و برای فرزندان، منابع معتبر اسلامی را معرفی نمایند برای نوجوانان تا از هرگونه معلومات نادرست استفاده نکنند. اگر جوان سؤال داشته باشد در این رابطه والدین و مربیان پاسخگو باشد که در این جا اشاره کوتاه می‌کنیم به چند نکته راجع به آموزش والدین مربیان و خود نوجوان در مورد مسائل جنسی و آموزش آن تا مورد استفاده قرار بگیرد.

### ۳-۳-۱- آموزش کافی والدین

اکثر اوقات به دلیل عدم آگاهی والدین، فرزندان دچار مشکلات از جمله انحراف جنسی می‌شوند که چند نکته لازم به ذکر است:

الف) ایجاد روابط گرم و محکم: دعوی والدین با فرزندان باعث انحراف جنسی آنان می‌شود. پس باید والدین روابط بین خودشان و فرزندان را صمیمی‌کنند در صورت اختلاف، مسئله را پنهانی حل نمایند که این نکته در کودکی و جوانی قابل اهمیت است. رسول گرامی اسلام ﷺ می‌فرماید: «أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ» فرزندان را گرامی بدارید و نیکوترینت شان کنید (بروجردی، ۱۳۸۶: ۸۵۰/۲۶).

ب) اجازه گرفتن و آموزش آن: در آیه ۵۸ با عبارت (لَيْسَتْ أَوْلَادُكُمْ) وظیفه کودکان نابالغ روشن شد. همچنین وظیفه آنان پس از بلوغ نیز با عبارت (وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) در آیه ۵۹ آشکار شد. در هر دو صیغه امر بکار رفته است که ظهور اولیه آن، وجوب اجازه گرفتن کودکان نابالغ و بالغ است. وجوب اجازه گرفتن برای افراد بالغ، قابل پذیرش است؛ اما چگونه می‌توان تکلیفی واجب را به کودکان نابالغ موجه کرد؟ (حسن زاده، ۱۳۹۱: ۱۵۷-۱۵۸). در اینجا به بحث نوجوان و جوانان می‌پردازیم. دانسته می‌شود که

«همچنین بر کودکان نابالغ مستحب است که برای ورود به خلوتگاه والدین، اجازه بخواهند. این امر بر افراد بالغ و بزرگ سال، واجب است» (همان، ۱۶۰).

این‌ها مسائلی هستند اگر در کودکی رعایت شود در جوانی اثر آن باقی است و هیچ وقت جوان به انحراف جنسی کشیده نمی‌شود. اگر در کودکی تربیت نشود ممکن در جوانی اثر گمراهی را در پی خواهد داشته باشد.

ج) آموزش کافی برای نوجوانان و جوانان: معلومات دادن در مورد تحولات بلوغ به دور از هرگونه تحریک، مشکلات را حل می‌کند. برگزاری جلسات با حضور کارشناسان برای آموزش جوانان، جلسات مشترک بین والدین و مربیان

برگزار گردد قابل توجه است (اسلامی نسب، ۱۷۷). جوانان عزیز که باید مطالعاتی از منابع معتبر و قابل اعتماد، در رابطه مسائل جنسی و آموزش آن داشته باشند چراکه هر معلوماتی کمک برای هدایت صحیح تربیت جنسی نیست.

### ۳-۴- تقویت باورهای اعتقادی

موثرترین روش برای پیشگیری از کج روی‌های برخاسته از میل جنسی و سایر بزهکاری‌ها در سنین نوجوانی پرورش و تقویت ایمان است. تجربه نشان داده است که در این سنین هیچ عاملی به اندازه ایمان دینی قادر به کنترل و مهار نفس نیست. ایمان دینی نیروی معنوی سرشاری را در دوران نوجوانی به وجود می‌آورد که به کمک آن می‌تواند مسیر پر فراز و نشیب این دوران را طی کند و در برابر مشکلات و محرومیت در ارضای میل جنسی، با رغبت و خواست درونی ایستادگی کند (سادات، ۱۳۸۳: ۹۹-۱۰۰).

روشن است که در هنگامه بحران و فشار غریزه جنسی، عقل به تنهایی توانایی کنترل شهوت را ندارد. در این شرایط به سلاح برنده‌تری نیاز است و آن تقوا، عشق به پروردگار یعنی خدامحوری است.

با رعایت تقوا، نه تنها انسان از محیط گناه آلود و شهوت انگیز دوری می‌گزیند، بلکه برای او چنان مصونیتی ایجاد می‌شود که حتی با ورود به صحنه گناه می‌تواند خود را حفظ کند. قرآن کریم پرهیزکاران را کسانی می‌داند که بعد از فرارگرفتن در معرض حملات شیطان، با سلاح تقوا از خود دفاع می‌کنند آنجا که می‌فرماید:

(إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ)

(اعراف/۲۰۱). در حقیقت کسانی که از خداوند پروا دارند، چون وسوسه از جانب شیطان به ایشان رسد، خدا را به یاد آورند و آگاه و بینا شوند.

در جای دیگر می‌فرماید: (إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ) (عنکبوت/۴۵). نماز، آدمی را از کارهای زشت بازمی‌دارد.

### ۳-۴-۱- خواندن قرآن

امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمایند:

«وَتَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ وَتَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ وَاسْتَشْفُوا بِنُورِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ» قرآن را فراگیرید که بهترین گفته‌هاست و در آن بیندیشید که بهار قلب‌هاست و از نورش شفا بجویید که شفای دل‌های بیمار است ( نهج البلاغه، ۱۳۶۲: ۱۶۴).

همچنین در یکی از دعا‌های حضرت فاطمه الزهرا (سلام الله علیها) آمده است:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ قُوَّةً فِي عِبَادَتِكَ وَ تَبَصُّراً فِي كِتَابِكَ وَ فَهْماً فِي حُكْمِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَجْعَلَ الْقُرْآنَ بِنَا مَاحِلاً وَ الصِّرَاطَ زَائِلاً وَ مُحَمَّدًا صَعْنًا مُؤَلَّيًّا» (مجلسی، ۱۳۷۹: ۱۰۵۰/۴۳) پروردگارا! از درگاهت قدرتی برای عبادت و بندگی، بینشی برای درک قرآن، و فهم لازم برای درک احکامات را خواستارم، پروردگارا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست و فهم قرآن را دور از دسترس فکر ما و صراط را نابود کننده ما و محمد را روی گردان از ما قرار مده.

قرآن در واقع داروی آرام بخش و شفایی است برای هر کس که بخواهد، راهکار داده برای همه مشکلات و مسائل که معمولاً راه پیشگیری از مشکلات و انحرافات را توصیه کرده است. اگر دچار شدید هم راه بازگشت وجود دارد همانطوری که ناامیدی را گناه می‌پندارد. پس هر کس بخواهد قرآن را راهنمای خود قرار دهد در دنیا و آخرت از جمله هدایت یافتگان به حساب می‌آید، هر کس با قرآن انس گرفت افکارش کنترل شده، وقتی مدیریت فکر در دست فرد قرار گرفت انحراف بوجود نمی‌آید لذا به همین جهت است که قرآن خواندن به جوانان توصیه شده است خصوصاً کسانی که زمینه ازدواجشان فراهم نیست تا دچار

انحراف جنسی نشوند. چون دیگر بهانه وجود ندارد، زمینه ازدواج فراهم نبود راهکارها که بود، باید به آن عمل می‌شد. قرآن کریم می‌فرماید:

(وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ) (انفال/۴۶). صبر داشتن در زمینه جلوگیری از

انحراف جنسی هم نقش دارد. چرا که خداوند کسانی را که در برابر گناه خودش را حفظ کرده پاداش می‌دهد (زمانی: ۱۲۱).

### ۳-۴-۲- ورزش

یکی از سرگرمی‌های که جوان و نوجوان را از مسائل انحرافی باز می‌دارد، ورزش است. در اسلام ورزش، مسابقه و شرط بندی در سه مورد تأیید شده، اسب دوانی، تیراندازی و دویدن.

برخی برای عقیده‌اند که، هرگاه اسب دوانی را که نتیجه جنگی و رزمی دارد به دوچرخه سواری، ماشین رانی توسعه دهیم و تیراندازی را شامل پراندن نیزه، نارنجک و هدف گیری توپ بمب بدانیم و بگوییم، چون تیراندازی، دویدن و اسب دوانی نتیجه جنگی داشته است، لذا در حال حاضر آنچه در پیشبرد هدف در جنگ اثر دارد تجویز می‌گردد، چه شناگری باشد، چه خلبانی چه ملوانی و چه قایق رانی و... (همان/۱۵۷) ولی به هر حال این نظریه نیاز به بررسی بیشتر از نظر فتاوی‌ای فقهی دارد.

به هر حال اینگونه ورزش‌هایی که نتیجه مثبت در روحیه افراد داشته باشد مورد تأیید است. همان‌طوری‌که اسلام یک دین اعتدال است افراط و تفریط را در هر زمینه مذمت کرده، همچنین در مسئله ورزش اگر از حد معمول بگذرد و به حد افراط برسد را حرام اعلام کرده، ورزش که باعث سلامتی انسانها باشد را توصیه کرده است، نه هر سرگرمی که انسان را از راه بندگی دور کند مانند بعضی بازی‌هایی که صدها نفر تماشاگر از صبح تا شب نگاه می‌کند که نتیجه اش جز اتلاف وقت نیست (یوسفی: ۲۱۱).

### ۳-۴-۳- تغذیه صحیح

امروزه تغذیه سالم و سنتی رو به افول است و جایگزینی غذاهای آماده که مواد نگهدارنده دارد یا مدتی در یخچال نگهداری می‌شود نه تنها سلامتی انسان را با خطر مواجه می‌کند بلکه بلوغ زودرس را هم در پی دارد؛ بنابراین باید دقت داشته باشیم در نوع غذا و طبع آن و همچنین سن فرزندان، همان‌طوری که میوه‌ها و دیگر خوراکی در فصل معین باید به مصرف برسد. سن انسان هم همین اقتضا را دارد که خوراکی‌ها مطابق با طبعش مصرف شود، تا از آسیب آن در امان بماند. مصرف غذاهای پروتئینی باید به حد اعتدال صحیح باشد. عدم شناخت طبع غذاهای مورد استفاده اکثراً باعث بلوغ جنسی زودرس یا افزایش شهوت می‌شود و در صورت مراعات نکردن این مسائل یقیناً جوانان را ناخواسته به انحراف می‌کشاند، باید دقت لازم را در مصرف مواد مورد نیاز داشته باشید. قرآن کریم می‌فرماید: (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ) (عبس/۲۴) ای انسان به غذایت نگاه کن. این از اهمیت و ارزش انسان است که تأکید می‌کند غذایی که میل می‌کنید اول ببیند حلال است یا حرام آیا طبعش با طبع تو سازگار است یانه (اسماعیلی، ۱۳۸۲: ۱۹) انسان با دقت پی می‌برد که چرا خداوند بعضی خوراکی‌ها را حلال و بعضی را حرام اعلام کرده، با بررسی روایات و علم به این نتیجه رسیدیم که منظور از حلال یعنی هر آنچه به نفع انسان است و حرام آنچه به انسان زیان می‌رساند.

### نتیجه گیری

تربیت جنسی یکی از مهمترین شاخه‌های تربیتی انسان است که باید به آن پرداخته شود. اهمیت آن در طول زندگی، انسان را از فحشا و منکرات باز می‌دارد. تربیت جنسی از مراحل مختلف می‌گذرد و در دوران مختلف زندگی به مقاصد مختلف بستگی پیدا می‌کند. این مراحل قبل از تولد شروع می‌شود و بعد از تولد ادامه پیدا می‌کند. از منابع اسلامی بدست می‌آید که تربیت جنسی در کودک و نوجوان، از سیری طبیعی پیروی می‌کند و در هر دوره دارای تظاهرات خاصی است

و هرگونه عدم توجه و مراقبت از جمله محیط نامناسب، موجب بلوغ زودرس فرد شده که خود پیامدهایی را به دنبال دارد؛ مانند انواع خطاهای جنسی. در منابع اسلامی در مورد تربیت جنسی کودک و نوجوان تدابیری اتخاذ شده است مانند مراقبت‌های ضروری محیط از هرگونه عوامل تحریک کننده، آموزش‌های لازم در مورد تغییرات و موقعیت که نوجوان در آن قرار دارد، طرح مسئله تکلیف و مسائل مربوط به آن، آمادگی فرد را با مقابله با خطرهای این دوره بالا می‌برد.

در متون اسلامی روش و راهکارهای مختلفی وجود دارد که در تربیت جنسی انسان نقش بسزایی را به عهده دارند. روش پیشگیری، کنترل، تهذیب نفس، تقویت باورهای اعتقادی، امر به معروف نهی ازمنکر و ازدواج، اصل و روش کاربردی در اسلام زیاد است که در اینجا به عنوان نمونه اشاره می‌کنیم. بهترین روش ارضای شرعی و قانونی از طریق ازدواج است که کاربرد آن در دوران جوانی است. در کودکی و نوجوانی روش‌های دیگری است که اشاره شد.

اگر کسی به سن بلوغ جنسی رسیده باشد، ولی نتواند ازدواج کند، نباید از راه‌های ناسالم ارضا، بهره ببرد؛ زیرا اسلام راه‌های دیگر این ارضای غریزه را حرام شمرده و عقوبت سختی در دنیا و آخرت برای خطاکار در نظر گرفته است، ارضای غریزه جنسی به هر صورت و به هر مقدار جایز نیست. اسلام خود ارضایی، لواط و سایر شیوه‌های غلط ارضای میل جنسی را منع کرده است و برای خطاکاران مجازات سنگینی قرار داده است.

انسان برای سالم ماندن و نیفتادن به گناه باید از روش‌هایی که اسلام گفته استفاده کند، از دوران کودکی مواظب تربیت جنسی کودکان باشد. اگر به اصل ازدواج دست نیافتید باید راه‌های دیگری برای تعدیل غریزه جنسی ارائه شده مانند، کنترل ادراکات حسی، تهذیب نفس، تقویت شرم و حیا در خانه و اجتماع، تقویت ایمان به خدا، ولایت‌مداری، معاد باوری و امر به معروف و نهی ازمنکر و پر کردن

اوقات فراغت فرزندان و... وسایلی که در درون انسان قرار دارند و بسیار حایز اهمیت است به کار برد.

دست آورد این پژوهش اثبات کارایی آموزه‌های اسلامی در حل مشکل انحراف جنسی است و ارائه روش‌های تربیت جنسی، بنابراین جا دارد که خانواده‌ها و نهادهای فرهنگی جامعه با بکارگیری این آموزه‌ها به تربیت جنسی نسل جدید بپردازد.

### کتابنامه

- ابن میثم بحرانی، میثم بن علی بن میثم، (۱۳۶۲)، شرح نهج البلاغه، چاپ دوم، دفتر نشر الکتاب، قم.
- اسماعلی، حمید، (۱۳۸۲)، والدین و تربیت نسل جوان، انتشارات طلوع، قم.
- اعرافی علی رضا، سید نقی موسی، (۱۳۹۵)، تربیت فرزند با رویکرد فقهی، موسسه فرهنگی هنری اشراق و عرفان، بی‌جا.
- افشاری، محمد حسین، (۱۳۹۴)، «تربیت جنسی کودک در روایات اهل بیت (علیهم‌السلام)»، حدیث و اندیشه، پاییز و زمستان ۱۳۹۴ - شماره ۲۰.
- باهنر، محمد جواد، (۱۳۸۷)، گفتارهای تربیتی، چاپ اول، فرهنگ اسلامی، تهران.
- بروجردی، آقا حسین، (۱۳۸۶)، جامع احادیث الشیعه، انتشارات فرهنگ سبز، تهران.
- بهشتی احمد، (۱۳۹۰)، اسلام و تربیت کودکان، چاپ اول، سازمان تبلیغات اسلامی، تهران.
- بهشتی سعد، (۱۳۸۲)، تأملات فلسفی در تعلیم و تربیت، چاپ اول، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین المللی، تهران.
- پاینده، ابو القاسم، (۱۳۸۲)، نهج الفصاحة، دنیای دانش، تهران.
- ثابت، حافظ، (۱۳۸۵)، تربیت جنسی در اسلام، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، قم.



- حر عاملی، محمد بن حسن، (۱۴۱۴)، هداية الأمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام، آستانة الرضوية المقدسة، مجمع البحوث الإسلامية، مشهد.
- حسن زاده سيد علی، (۱۳۹۱)، تربیت فرزند، زیر نظر علی رضا اعرافی، چاپ دهم، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، قم.
- رحیمیان، رهبر، محمد حسین و محمد تقی، (۱۳۸۶)، آیین تزکیه، بوستان کتاب، قم.
- رضایی، مائده، (۱۳۸۴)، تربیت کودک در اسلام، چاپ اول، انتشارات رستگار، مشهد.
- رفیعی، بهروز، (۱۳۸۸)، آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم.
- سادات، محمد علی، (۱۳۸۳)، راهنمای پدران و مادران، چاپ سیزدهم، نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
- سپهری، محمد، (۱۳۷۶)، رساله حقوق امام سجاد علیه السلام، چاپ پنجم، دارالعلم، قم.
- صدوق، ابن بابویه، محمد بن علی، (۱۴۱۳)، من لا یحضره الفقیه، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم - قم.
- صدوق، ابن بابویه، محمد بن علی، (۱۳۶۲)، الخصال، چاپ اول، جامعه مدرسین، قم.
- طبرسی، حسن بن فضل، (۱۳۷۰)، مکارم الأخلاق، شریف رضی، چاپ چهارم، قم.
- کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، (۱۴۰۷)، الکافی (ط - الإسلامية)، دار الکتب الإسلامية - تهران.
- لیثی واسطی، علی بن محمد، (۱۳۷۶)، عیون الحکم و المواعظ، دار الحدیث، قم.
- مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۳۷۹)، زندگانی حضرت زهرا علیها السلام (ترجمه جلد ۴۳ بحار الأنوار)، ترجمه روحانی، انتشارات مهام، تهران.

- مطهری مرتضی، (بی‌تا)، اخلاق جنسی از دیدگاه اسلام و غرب، انتشارات  
صدرا، تهران.

- مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، (۱۳۸۲)، برگزیده تفسیر نمونه، تحقیق احمد  
علی بابائی، دارالکتب الاسلامیه، تهران.